

Țăranul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB.

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET.
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD.

ABONAMENTE: 80 lei anual, 6 luni 40 lei,
Instituțiuni și bănci . . . . . 150 lei.
Muncitorii minieri . . . . . 50 lei.

APARE ÎN FIECARE JOI

Pentru noi și pentru alții

Tânărului înmănușat, care fiind în anturajul unor arbuști ai neamurilor străine — probabil ca să le fie pe placul lor — aduce injurii grave — deși român — statului și țării sale...

Articolul care urmează are de scop de a da merinde de gândit cetitorului român, capabil de a mai raționa în ziua de azi.

...Nu exagerez când spun că 60% dintre Români din blagoslovita noastră epocă de după războiu, sunt gata oricând a ridica

important fapt de arme pe care l'au făcut Români vreodată și n'a fost întrecut nici de eroismul Belgienilor, nici de acel al Sârbilor. În prezența Regelui lor Ferdinand; Români, s'au bătut cu un eroism care este mai presus de orice laudă. Soldații germani au fost așa

Se sice, că se lucrează cu multă stăruință pe lângă Minist. Just. pentru mutarea Judecătoriei în localul fostei șc. Norm. de fete.

Cetățenii: — Bateți și se va deschide vouă, cereți și veți avea, căutați și veți afla.
Justiția: — Quo difficiliter eo praclaris.

un cuvânt de ocară contra țării sale, în care nu mai găsește nimic bun, în care nu vede decât numai putregai, o țară coruptă, incapabilă de a săvârși ceva bun.

Zic cei de astăzi, căci ar fi să comitem cea mai mare nelegiuire dacă ne-am agăța de strămoșii, de bunicii și părinții noștri, cari ș'au iubit și ș'au socotit mai mult neamul și țara.

Numai așa se poate explica cum a putut o mână de oameni să ție piept în atâtea războaie purtate de vecinii pizmăreți, asupra țării noastre. „Dușmani ne-au fost toți vecinii noștri. Și au rezistat cu atâta tărie sumeției Ungurilor, lăcomiei muscălești, fățarniciei Polonilor veninului Fanarioților și dulcetei mincinoase a Nemților.”

Dragostea de moșie și de neam a găsit întotdeauna în el destulă putere pentru a și apăra sărăcia, nevoile și neamul.

Și nu mințim când vă spunem că au fost vremuri când un singur român s'a bătut cu 10 păgâni, ba chiar și mai mulți.

Dar de ce să ne ducem cu mîntea prea înapoi, când e destul de vie încă amintirea luptelor dela Mărășești, Mărăști și Oituz, locurile sfinte ale neamului nostru, sfințite de sângele părinților noștri, care ne pot spune cum au știut să moară românul pentru apărarea țării sale.

Iată și câteva aprecieri făcute de lumea străină asupra Românilor, după luptele dela Mărășești și Mărăști.

(Ziarul „Times”) „Apărarea frontului la Mărășești, la N. de Focșani, a fost cel mai

de violent atacați, încât, aruncau armele pentru a fugi mai iute sau pentru a fi făcuți prizonieri.”

Gen. Bershing, generalisimul american. „Sărmana Românie! Nu sărmana, ci marea și glorioasa Românie! Admir splendidul eroism al armatei române, care și-a apărât cu îndârjire pământul patriei.

Să nu vă temeți de nimica! Îl va recuceri și-și va vedea visul împlinit. În America toată lumea crede ca mine. Poporul român ne este simpatic și inimile noastre, vă rog să ne credeți, au sângerat la nenorocirile ce le-ați avut. Acum cunoaștem sufletul întreg al României. Și îi vom fi devotați, iar după victoria de aici și de acolo, mă voi duce să vă cunosc viteji și să vă aduc omagii Suveranului vostru. Nu pot să-mi explic cum, dar iubesc neamul D-tră și îl voi iubi întotdeauna.”

Rusul Untkovschii; în ziarul Jujnii Krai. „Armata Românească s'a reinăscut ca și Foenixul din cenușa sa. Azi armata română e cu desăvârșire capabilă să ducă războiul; admirabil disciplinată, neavând lipsuri nici în munițiuni, nici în tunuri, nici în aprovizionare.

Artileria e la înălțime, infanteria întreagă merită orice laudă. Români sunt bravi și se luptă ca lei. Azi când Germania amenință să ocupe și treimea de teritoriu, ce au rămas Românilor, ei mor în mod fanatic, dar țin în loc pe păgâni.

Mor, dar nu se dau. Se luptă pentru orice bucățică de pământ așa de sălbatec, ca și lupoaica, când i se răpește ultimul puș.

Acum începe lupta eroică a Românilor pentru existența sa, lupta pe viață și pe moarte. Și România după luptele din Iulie și August, poate fi înmărată în grupul țărilor ce au suferit, stropite cu sânge și lacrimi: Belgia, Serbia și Muntenegru. Am văzut pe răniții români umplând spitalele românești cari, cu ochii strălucitori, cu figuri aprinse de entuziasm îmi spuneau: „Ah! de m'aș îndrăveni mai curând, să mă întorc la luptă! N'avem decât un singur gând: să luptăm și să murim. Orice viață să o dăm, dar să o dăm scump. Ce chin pe un rănit să stea în spital, fără să facă nimic. Tocmai când patria ne cheamă, când ea cere trebuință de ajutorul nostru”. Dar Români sunt hotărâți, ori ce ar fi săși apere bucata de pământ, ce le-a mai rămas. Armata ca un singur om a răspuns: „Ne vom lăsa aici oasele, dar Nemții nu vor mai putea înainta. Mă închin până la pământ ție, O! Românie! pentru patimile tale pentru soarta ta eroică!”

Și dacă am fost unul dintre popoarele cele mai chinuite de sub soare, Atotputernicul însă a răsplătit însutit pe Român, dându-i țara cea mai bogată din lume și înzestrându-l pe el cu calități pe care puține popoare le are.

Iată ce spune un învățat englez, de cei care socotesc câte 'n lună și 'n stele, de bogăția țării noastre.

„A făcut socoteala că toate țărilor de pe lume au lipsă de câte ceva. Numai țara Românească e binecuvântată de Dumnezeu că n'are lipsă de nimic. Așa că dacă s'ar închide România toată într'un ocol strâșnic — încât să nu mai poată ieși nimeni afară — Români ar putea trăi mulțumiți și îndestulați, sute de ani de-a rândul. Fiindcă plugarii ar produce grâu și l'ar vinde celor dela munte, pentru lemne, scânduri, gaz, sare, ori celor de prin fabrici pentru căruțe, pentru pluguri, sape, securi. Meșteșugarii de prin târguri ar pregăti pânzeturi și postavuri, pentru îmbrăcăminte; ar face ghete ar face cojoace, c'ar avea și din ce să le facă și cui să le vândă. Negustorii ar alerga ca furnicele să aducă bunurile țării de unde ar fi prea multe în părțile unde s'ar simți lipsă.”

Slujbașii țării ar munci liniștit, căci pâinea lor ar fi asigurată. Să ție seceta ani de-a rândul și foamea n'ar putea supune această binecuvântată țară. Căci cuprinsurile ei sunt atât de lungi, că niciodată seceta și lipsa dintr'o lature, nu poate să răsbească până în laturea cealaltă. Iar belșugul din aceste ținuturi e atât de mare, încât numai din spicele care rămân în urma secerii și din boabele care se risipesc pe aici, într'o vară bogată, s'ar putea hrăni trei ani pe rând, hemesiții locuitori ai Africei centrale. Atât de bogată este România și atât de îndestulați sunt fiii ei, în cât acolo nu se pomenesc spicuitori săraci, care să strângă spicele în urma secerătorilor, căci pe când în Anglia un spic de grâu este strâns de pe jos ca o comoară, în România un snop e aruncat la boi, ca și cum ar fi o mână de iarbă.”

În țara noastră se găsește atâta grâu că putem să vindem mii de vagoane și străinilor; în țara noastră se găsește atâta sare încât am putea să hrănim mai multe sute de ani toată populația de pe glob. În țara noastră sunt atâți cărbuni, petrol, fier, etc. încât în câteva decenii industria țării noastre ar putea rivaliza cu a Germaniei, Angliei, etc.

Dar dacă avem așa puține fabrici, și răul e tot așa de mare ca și în alte state mai sărace ca noi, asta se explică căci până

mai ieri a trebuit să stăm cu arma în mâini pentru o a ne apăra și de Tătarii dela Răsărit și de Turcii dela S. și de Polonii dela N. și de Ungurii dela Apus.

Noi nu avem drum de fier decât de vre'o 60 ani, noi nu avem școli mai înalte decât de vrea 50 ani, noi nu suntem liberi ca țara politică decât de vreo 56 de ani.

Pe când în celelalte țări din Apus... cu multe sute de ani înainte, cultura și civilizația își ajunse opogeul. Iar ca să fim înțeleși mai bine să dau un exemplu:

Shakespeare, care a fost contemporan cu Mihai Viteazul, — întrebuința în vocabularul său 1800 cuvinte, pe când Domnul Munteniei abia știe să se iscălească.

Și cu toate acestea — deși a trecut numai o jumătate de veac, de când am început să ne liniștim și noi — putem să spunem cu cea mai deplină convingere că nu suntem prea în urmă de cele mai înaintate state din Apus. Iată câteva exemple:

Turcii au fost un popor foarte puternic pe vremuri. Impărăția lor cuprindea Peninsula Balcanică... până la Viena. Și cu toate acestea n'au fost în stare să-și facă o istorie mai completă a neamului lor, ci a trebuit să vină o minte română, un Nicolae Iorga, să le-o facă.

Anii trecuți s'a aranjat la Geneva o expoziție de picturi, la cari a dus și România câteva bucați lucrute de nemuritorul Grigorescu.

Iată ce spune într'un ziar elvețian un om de stat englez, după ce a văzut expoziția românească dela Geneva. „Auzisem că poporul d-tră nu e un popor bun. Inșă un neam care are însușirile artistice ale neamului dv., care are religia frumosului, așa cum o găsec la poporul românesc, nu poate fi decât un neam de oameni buni.

Când s'au tradus în englezește câteva din doinele românești, Creangă cu „Amințirile“ lui, etc., iată ce scria criticul de ele: „Dacă aceste doine și povestiri vor da celtorului măcar pe jumătate din plăcerea pe care mi-a procurat-o mie, atunci va fi într'adevăr încântat de dânsle“.

Nu numai că România a contribuit la cultura mondială prin geniile sale: Iorga, Alecsandri, Eminescu, Creangă, Enescu, Constantinescu, etc., dar în vremuri de grea cumpănă pentru vecinii noștri — le-am dat și lor din ceea ce am avut noi.

Da, am dat tuturor vecinilor noștri oameni de seamă.

Am dat colosului rusesc pe Petru Movilă, fiul moldoveanului Simion Movilă, fostul Domn al Munteniei între 1601—1602, iar în Moldova după grațele său, Ieremie, între anii 1607—1609.

Punându-se întrebarea: cine a fost mai mare pentru Rusia, Petru Movilă, sau împăratul Petru, supranumit cel mare; învățații ruși, n'au putut să precizeze. Căci dacă Imp. Petru este marele reformator politic al Rusiei, apoi Petru Movilă, fostul mitropolit al Kievului, este creatorul lumii inteligente ruse.

Am dat Bulgariei pe Petru și Asan, etc., și tot prin sângele vitejilor noștri, au căpătat independența. Am dat și Grecilor oameni însemnați. Cel mai bun dicționar al

lor este făcut de un român: Pantazi. Marele reformator și îndrăznețul dictator din anii trecuți — Pangalos — e tot român de origine.

În Serbia de astăzi tot ce este operă literară dramatică este opera românilor macedonieni.

Am dat Turcilor, am dat Ungurilor pe Huniade, Matei Corvin, și atâți Domni, cari au condus înțelepțește statul neastâmpăraților noștri vecini dela Apus: Nicolae Olahul, Zapolia, și alții.

Am dat lumii creștine care numără câteva sute de milioane, pe evangelistul Luca. Da am dat e român macedonean de origine.

„Toate gurile te numesc și toți într'un gând prea mult te laudă“ îi seria lui Ștefan Papa Sixt IV.

„Mare bărbat și Turcilor asemenea de ai noștri ueînvin“, — seria cronicarului turcesc. Iar un cronicar polon seria: „Fost-au bărbat, care pentru inima lui cea mare, pentru înțelepciune și iscusința lui în ale războiului și pentru faptele lui războinice cu noroc săvârșite în veci este vrednic să se poruncească.

Medicul venețian, plecând dela patul de moarte a lui Ștefan scria Dogelui său:

„Ferească Dumnezeu, ca nu cumva Turcul să ia această țară, căci atunci Polonia, Ungaria ar fi măturate și în urmă toată Italia și Creștinătatea“

***

Și dacă dorești să afli mai multe lucruri — deschide Istoria, Biblia noastră națională, și-ți va povesti cu drag și cu mult foc ceea ce nu ai știut — deși român — și care sunt sigur, că nu te vor mai lăsa să strigi cu gura plină că „Românul e în toate coada tuturor popoarelor“.

— Luni 16 Oct. c. M. S. Regele a implinit 40 ani dela naștere. Țara îmbrăcată în haină de sărbătoare, a prăznuit acest eveniment așa cum trebuia.

Poporul unit într'un gând, în această zi — a urat Suveranului ani mulți fericiți — și să conducă înțelepțește acest popor bun și cuminte — pentru fericirea dinastiei și a țării.

Din popor

*Pădurice de stejar
Lasă-mă să tai un par,
Să-mi fac osie la car,
Și un mândru buzdugan,
Să-mi pui mâna pe-un dușman
Să-i fac capu
Ca bumbacu,
Și spinarea
Cu căldarea
Și din pielea de pe cap
Să-mi fac tașcă de țâbac,
De pe lungul trupului
Să-mi fac chingă murgului,
Din pielea de pe picioara
Să-i fac mândrii cingătoare
Să mi-o poarte în șezătoare.*

A. S.

Insemnări din pribegie

(Continuare)

1 Maiu 1918.

Azi e anul, se părea că o lumină mare a strălucit peste Rusia. Nădejdi mari se legau de stările noi, aduse de revoluție. Toate s'au dus în vânt. Azi cel mai negru întuneric al opresiunii politice s'a lăsat peste întinsul „Colosului dela nord“. Dacă sub țări opresiunea politică era mare, apoi azi e și mai mare. Vai de cel ce nu se proșterne înaintea șefilor sovietici.

Trăim în acest orașel ca la marginea lumii. Ziare nu sosesc decât 3—4 exempl. din Izvestia și Pravda, pentru membrii mai frunțași ai sovietului local.

Nu știu ce se întâmplă în lumea mare, decât cu mare întârziere. Nici nu știu dacă târguiala de pace dela Brest—Litovsk s'a terminat ori nu. Încă în iarnă regimul bolșevic a desființat armata și pentru a împedeca eventualitatea ca cutare general, în fruntea acestei armate să poată răsturna regimul sovietic, și pentru a se putea așeza pe terenul „rezistenței

pasive“ față de Austro-Germani. Atât numai că Germanii nu s'au lăsat purtați de nas și au început înaintarea în direcțiunea Moskovei. Doar nu le stătea înainte nici un obstacol. Bietele „Gărzi roșii“? Ele sunt trupe mercenare plătite de soviete ca să aperse regimul contra burgheziei. Unități nedisciplinate, cari își pierd timpul în jocul de cărți, în prădăciuni și beutură. Când nu mai au bani — dacă nu pot prăda — își vând efectele militare să cumpere beutură.

Da, acum se bea iar sdravăn în Rusia. Beutura o fabrică săteni și orașeni pe'ntrecute, din făină de seară dospită. Cazan de fier este samnvarul. Beutura se numește „samogoncă“. Tot prisosul de cereale se preface în alcool. Țăranii nu vor să mai vândă cereale, pantrucă nu au ce cumpăra pe bani.

Nicăiri nu mai afli nimic de vârzare. Nici plug, nici coasă, nici secure, lopată sau cuiu. Nimic nu se mai fabrică. Deja în cursul anului trecut — din cauza multelor adunări la cari luau parte muncitorii, a scăzut mult producția, iar după instaurarea regimului bolșevic decretându-se socializarea mijloacelor de pro-

Povățuiri creștinești pentru popor

Nu lua lucrul altuia

De vezi vre-un om mai bogat, nu-l pizmui, adecă nu te uita la bogăția lui cu răutate, nici nu râvni a-i lua bunul lui, ci, dând slavă lui Dumnezeu că te-a făcut și pe tine un om și ești sănătos, muncește, ca și tu să ai îndestulările trebuitoare; și acestea îți vor fi de ajuns, căci fericirea nu e numai în bogăție, care repede se poate pierde fără bună chiverniseală, ci în viața cumpătată și munca cinstită. Munca dă sănătate și aduce bieșug.

Nu râvni bunul altuia, și mai ales nu-l fura, că mare și rușinos păcat este a fura, de a ceia și sânt asupra pedepsiti tâlharii. Nu-ți însuși lucrul străin, nici dacă îl vei găsi în cale pe drum, sau în ogor, sau pe câmp, sau oriunde, ci întreabă al cui este lucrul acela și-l dă celui căruia cu dreptate i se cuvine.

Încă din legea dumnezeiască veche se poruncește: „să nu poțtești la casa aproapelui tău. nici ogorul lui, nici sluga lui, nici viața lui și nici un lucru ce este al lui“, iar prin vorba „apropiele“ înseamnă orișicare om, lângă care trăiești sau pe lângă care treci. Și bătrânii noștri au păzit cu mare sfințenie aceste porunci, și de aceia au dus o viață cinstită și laudată.

Spune istoria neamului nostru, că în vremea pe când în Țara-Românească de la Dunăre domnia Vlad Țepeș, atunci, din pricina sărăciei și pustiirilor ce se făceau de feluriti vrăjmași ce intrau în țară și o prădau cum și din stricarea bunelor rânduieli, unii oameni ieșiau la drumul mare și prădau pe trecători. Dar, aflând de una ca aceasta, domnitorul Vlad Țepeș a dat poruncă să prindă pe tâlhari, și prinzându-l, poruncia să-i tragă în țepă și-i puna de privesite să vadă lumea cum sânt pedepsiti. Și s'a infricoșat și s'a cumintit norodul așa de mult, că făcea încercarea Vodă Vlad Țepeș, punând pungi de bani pe drumuri ca și cum le-ar fi pierdut, dar nimeni nu se pleca să le ridice de frica pedepsei lui.

Legea noastră, creștină, nu pedepsește cu asemenea asprime, ci numai îndeamnă și învață pe oameni cu bine și cu dragoste, să nu luăm în nici un chip lucrul străin, iar creștinul adevărat așa face, pentru că mai de cinste este a face un lucru de bună voie decât de frică.

Deci, tot ce dorești și este cu drept cuvânt folos, caută a dobândi numai prin munca ta dreaptă și prin cumpărare, sau cerând în chip cinstit de la cei cari au. Nu lua niciodată lucrul altuia în chip necinstit.

† Visarion Episcop de Hotin.

ducție, fabricile au intrat în stăpânirea muncitorilor, cari prin comitetele lor au hotărît salar egal pentru toți. Inginerii și celalalt personal tehnic specializat nu s'au învoit la aceasta și au părăsit întreprinderile. Așa apoi toate s'au oprit. Dar cine ar și lucra acum când cei mai isteți toți încearcă să se căpătuiască pe alte căi — întrând în grația Sovietelor, dacă nu reușesc a intra în Soviete.

Eu sunt acum bucătar în ciainăria orașului cu încă un camarad. Și așa din brutărie în ciainărie vremea se scurge. Vorba e că poți ajunge bucătar în Rusia chiar dacă nu ai prea făcut bucătărie. Așa e acum. Câți de ai noștrii nu au ajuns aici lemnari fără să fi pus vreodată mâna pe bardă, ori fierari fără să fi mai luat în mână ciocanul.

15 Iunie 1918.

Încă odată au încercat Germanii să străbată la Paris. Încercarea s'a făcut în direcția Amiens pentru a despărți pe Englezi de Francezi. Și au înaintat binișor Germanii, însă la Paris și de astădată pot ajunge tot numai ca... prizonieri.

Ioan Fodor

Desarmare ?

O țară nu poate avea o politică externă activă, dacă nu are una internă hotărâtă.

În politica externă nu te poți afirma decât prin forța reală și morală; noi nu ne afirmăm decât prin fapta d-lui Titulescu. Cât timp d-sa va putea susține cu succes interesele țării, cu spatele descoperit nu se poate preciza. De aceea, nu avem nici un interes să-i facem dificultăți inutile, sau să ne facem atmosferă proastă, prin procedee necugetate sau măsuri intempestive, cum a fost deciziunea bruscată a suspendării transferului. — Poziția noastră în politica externă nu poate fi decât una, — aceea a aliaților noștri, și ori-ce încercare de-a influența această politică pe baze efective de simpatie sau similitudine în politica internă, sunt cu totul deplasate.

Nu se poate însă să nu menționăm, cu oarecare mirare, importanța ce se dă conferinței desarmării. — Astăzi orice observator cătuși de puțin imparțial va admite, alături de noi, că Liga Națiunilor n'a corespuns scopului idealist în vedere căruia a fost creată, ba ceva mai mult, ea a fost și este cauza neliniștii din Europa, dând posibilitate Statelor învinse, să se agite și să protesteze.

Credem că nu ne înșelăm prezicând că Liga Națiunilor se va transforma în scurt timp, într'un tribunal, care va fi chemat la nevoe și după cerință, să se pronunțe asupra eventualelor litigii dintre State.

Astăzi se vorbește mai mult, sau exclusiv numai de Conferința desarmării. Ziarele streine sunt pline de această problemă și toată lumea e convinsă, nu numai că nu se va putea ajunge la un rezultat, dar în ge-

neral, că dezarmarea face parte din utopiile susținute sau de oameni sinceri dar sclavii unei mistice politice, sau de oameni de rea credință doritori a se manifesta și a se ridica cât mai ușor. Este totuși stranie această comedie pe care o joacă reprezentanții tuturor guvernelor, când fiecare știe bine, că e hotărât să nu cedeze nimic, când Anglia, Statele Unite, Japonia, asemenea Franța și Italia au un program de înarmare navală și Hitler în Germania prepară zilnic armata. Armată, poate deocamdată fără unelte însă cu cadre instruite să le servească la momentul oportun. Trebuie să recunoaștem că această comedie este un semn de neseriozitate și o teamă a oamenilor de conducere, că perd un atu puternic, care le servește drept cal de băte în politica internă.

Noi credem că pentru liniștea Europei și dispariția neîncrederii, care stă la baza crizei de azi, trebuie să se vorbească cât mai puțin de conferințe internaționale și de desarmare, iar litigiile între State să se trateze ca pe timpurile vechi, de către atât de hulita diplomație secretă. Aveam poate pe atunci un războiu din 40 în 40 de ani, dar cel puțin între timp era lumea liniștită și își putea vedea de treabă.

Care din State sau din conducători vor avea curajul să spue adevărul și să dea cu piciorul în baraca internațională? E posibil să fie Hitler. Cu toate păcatele lui, ar servi pentru a doua oară Europa; după ce a scăpat-o de bolșevim, i-ar asigura o perioadă de liniște în care s'ar putea să se prepare inevitabilul război de mâine, care credem că se va îndepărta cu atât mai mult, cu cât lumea va fi mai înarmată. „Libertatea“

Mizeria studențimii

Iată o chestiune ce pare banală, dar existentă. Această curmătoare de vieți s'a așezat și în filele îngălbenite de ani, și-a introdus rădăcinile sale și în colțurile ascunse ale unor case scunde și murdare, și-a pus baza în însăși sufletele tinere și dornice de avânt și roade încet ca un cariu, sfărâmând totul.

Boalele cari nu cruță aceste suflete tinere și-au aflat locul împreună cu foamea în trupurile fragede ale studențimei. Foamea care te sfidează și îți zâmbește ironic a sosit... și cu ea au sosit tragediile și strigătele de alarmă. Acel nume sinistru a depășit limita călcând și pragul sărăcăcios, unde ofiliți, cu mâinile tremurânde, continuă să-și consume creerul studiind mereu, acele ființe față de care destinul a fost atât de nemilostiv. Vocea destinului răsună sinistru și cu putere, frânge, nimicește și distruge totul...

Iată o chestiune care ne preocupă, o chestiune la ordinea zilei, când cel mai optimist se poate convinge de calvarul studențimei mizere. Aici și acum — mai mult ca ori când — ar trebui să se manifeste dragostea reciprocă, aici și acum ar trebui să predomină sentimentele umanitare-altruiste. Cei mari ar trebui să se sesizeze, să se convingă personal de această stare, să cerceteze

mijloacele potrivite pentru a ușura calvarul acestor suflete chinuite!...

Acesta e strigătul de durere care frământă inimile și sufletele tinere, e imnul sacru îndreptat către privirile acelor care ne iubesc, acesta e strigătul de umilință și de ajutor. Așteptăm ca strigătul nostru să pătrundă toate inimile, să frângă optimismul care domnește la adresa noastră — urmând ca în viitor să dezvoltăm cauzele care au dus la mizeria aceasta, precum și îmbunătățirile ce s'ar putea aduce — și sperând că fiecare se va gândi la această chestiune care frământă lumea studențească. Români dați-Vă mâinile, uniți-Vă sufletele cu ale noastre și ajutați pe conducătorii de mâine.

Aug. Ilieșiu student.

Sportive.

C. S. „Mica“ — C.F.R. Teiuș 2—0 (1—0).

Duminică 15 I. c. s'a jucat un match amical de football între echipele de mai sus, terminându-se cu victoria „Micii“, care a realizat cel mai frumos rezultat din carieră. Punctele au fost marcate de Bartoș și Pop.

Duminică 22 Oct. a. c. C. S. „Mica“ va juca cu puternica echipă „Avântul“ din Sebeș-Alba. Inceputul la ora 3¹/₂, iar trenul va pleca dela bis. ort. din Brad, la ore 3 fix.

Sfaturi doctorești

Românul vorbește adeseori de sănătate. Când își ia rămas bun dela cineva, zice: rămâi sănătos; când pleacă din casa cuiva zice: sănătate bună; când are vre-un necaz nu-și dorește altceva decât să-i țină Dumnezeu sănătatea.

Cu toate acestea el nu-și prea vede de sănătate; mai multă grijă are de vitele sale decât de sănătatea proprie. Sunt multe pricini, care strică sănătatea, așadar vor fi și multe boale între Românii noștri. Multe boale îi face neputincioși pentru lucru, îi duce cu grămada în gura morții. În adevăr cu grămada. Într'un singur an (anul 1904) și de o singură boală au pierit în țara noastră 77 de mii și 923 de suflete. A șeasa parte au fost Români de ai noștri. Au pierit cât am spus, dar bolnavi au fost, fără îndoială cu mult mai mulți. Nu toți bolnavii mor.

Vă puteți acum închipui, câte zile de lucru pierdute, câtă pagubă rămâne după atâta boală și câtă supărare după atâta moarte. Așa nu e bine. Noi am dori ca tot Românul să fie sănătos ca mărul, să poată lucra și agonisi ca să-și susțină familia și să-și crească copilașii. Și am dori ca să peară cât mai puțini Români să ne îmulțim ca nisipul mării. Numai un neam plin de sănătate și numeros poate război și ajunge stăpân pe bunătățile lumii acesteia.

De bună seamă neștiința e pricina de căpetenie a acestui rău. Pentru aceea ne-am hotărât, să propoveduim unele învățături cu privire la păstrarea sănătății, învățături ce vor folosi bogatului ca și săracului, iscusitului ca și neiscusitului, căci nimenea nu poate fi așa de înțelept, ca să nu aibă ce învăța dela altul.

Toate învățăturile sunt folositoare, dar de bună seamă mai de folos sunt învățăturile privitoare la sănătate. Zice-se doară și în sfânta scriptură, că sănătatea și buna tărie mai bună este decât tot aurul.

Mai ales unele obiceiuri rele aduc multă stricăciune; obiceiuri care izvoresc din nepricepere, din neștiință. Voiu spune, de astădată, numai o datină rea dintre cele multe:

E zi de sărbătoare la casă; mâncare multă și beaură pe masa Românului. Mâncă și bea mic și mare, ba plosca cu rachiu (cu otravă ar trebui să zic), atinge și buzele mititelului care suge încă la pieptul mamei sale. E un obicei urât acesta și foarte stricăcios pentru sănătatea copilului mic dela țată.

Rachiul opărește gura și stomacul copilului, îi strică sângele și îi tâmpește creerul. Un stomac opărit nu mai poate mistui hrana, în urmare tot trupul slăbește până să ajungă acolo unde nu mai este reîntoarcere.

Un sânge stricat e destul, ca să ajungi pe mâna ciocilor. Decât să trăiască copilul cu un creer tâmpit, mai bine să-l ia Dumnezeu.

E rău, foarte rău acest obicei. De aceea zic tuturor cetitorilor acestei foi: nu dați rachiul copiilor! Nu-i otrăviți cu această beaură netrebnică! Ba mai mult: spuneți neamurilor și cunoscuților să se lase de acest obicei urât.

Să nu se îmbete cu apă rece răspunzând, că copilul cutăruia trăește, deși a fost îndopat destul cu rachiu. Da, copilul cutăruia trăește, dar uități-vă bine la el; e mai mult mort de cât viu. Nu copii slăbănogi, ofiliți, ne trebuie nouă, ci copii îndesați, roși la față ca mărul cel frumos și sprinteni ca piperul. Dar pentru astădată destul. Dr. I. B.

Acum în fiecare casă radio... Au sosit noutățile expoziție mondiale din Chikago.

R. C. A. R. 17 cu 4 lămpi și vorbitor încorporat direct în priză, Lei 4800. **Observați prețurile reduse:**

Columbia C.—150 cu 4+1 lămpi Superhet cu vorbitor dynamic, Lei 7500. **Afară de aceste aparate mai găsiți și ultimele noutăți al produselor europene!**

R. C. A. R. 28 cu 5 lămpi Superhet dynamic cel mai reușit aparat **Vindem în rate convenabile.**

al sezonului, cu scală luminată, tone-control, antiparazit, lămpi noi etc, Lei 8700. — Cereți oferte și demonstrațiuni. —

Reprezentanța pt. jud. Hunedoara: Max Godel, Mag. tehnic, Deva.

Către prietenii noștri abonați la gazeta „Zarandul“

Când la 1 Feb. a. c., am făcut să apară această gazetă pentru prima dată, ne dădeam bine seama de greutatea sarcinii ce ne luam.

Iar ca să ne putem ajunge și scopul fixat — să pătrundă cât mai mult și la sate — a trebuit dela început ca gazeta să nu fie o sarcină pentru nimeni și prin prețul ei să poată fi folosită chiar de cei mai săraci.

Intreg Comitetul de redacție al gazetei, lucrând dela început și până astăzi, **absolut fără nici o plată**, a crezut că neînsemnata sumă de 80 lei cât costă abonamentul anual, va fi îndestulătoare pentru a face față cheltuelilor de imprimărie, expediție și administrative. Prevederile lui s'ar împlini, dacă abonații s'ar face datorii.

Cu părere de rău trebuie să constatăm că un mare număr de abonați au primit gazeta regulat, dar fără să țină socoteală de cheltuelile ce avem, nici până astăzi n'au binevoit a ne trimite neînsemnatele sume ce ne datoresc.

Facem dar un călduros apel iubitorilor noștri abonați rămași în urmă cu plata abonamentelor, aceluia cari au primit și n'au plătit, cum și aceluia ce doresc a continua cu abonamentul să se grăbească a ne trimite neînsemnatele sume ce ne datoresc, deoarece numai așa vom putea aduce noi îmbunătățiri gazetei.

Neînducând decât o chestie de cinste din partea d-lor, suntem încredințați că apelul nostru nu va rămâne fără răspuns și că toți abonații cari din scăpare de vedere, n'au achitat abonamentele, se vor grăbi a ni le trimite cât mai curând, prin mandatul alăturat.

Ce nu se poate sechestra pentru plata impozitelor

Ministerul de finanțe a transmis administrațiilor financiare următoarea circulară:

Pe lângă ordinul circular Nr. 53360 din 22 Mai 1933, vi s'au trimis instrucțiunile definitive și complete asupra modului de aplicare a Legii pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice în scopul de a fi bine interpretată.

Suntem informați însă, că unii din agenții fiscalului dintr'un exces de zel care nu servește interesele statului, contravin acestor dispozițiuni prin sechestrarea și ridicarea obiectelor casnice, de primă necesitate ale contribuabililor pe cari legiuitorul a înțeles să le pună la adăpost, de a putea fi urmărite.

Prin art. 32 din legea se precizează că nu se vor putea urmări:

a) Paturile, așternutul și îmbrăcăminte strict necesară datornicului și familiei sale;

b) Doi trăgători de muncă, o vacă cu lapte sau patru capre, sau șase oi, sau rămător după alegerea debitorului împreună cu nutrețul trebuincios pentru două luni, precum și semințele trebuincioase pentru arătură;

c) Carul sau căruța, sacaua, plugul sau alte asemenea obiecte de muncă sau transport;

d) Cărțile trebuincioase profesioniștilor de orice natură până la valoarea de lei 10.000, după alegerea debitorului.

f) Echipamentele militare;

g) Elementele constitutive ale unei mine conform art. 46 din legea minelor din 27 Martie 1929.

Înțelegem să realizăm, cu cea mai mare energie drepturile ce se cuvin Statului însă numai prin măsuri legale.

În consecință vă rugăm să aduceți la conștiința d-lor percepători cele de mai sus, luând în același timp măsurile ce veți socoti mai nimerite, pentru ca întregul personal de urmărire și percepere, în subordinea dv. să procedeze conștiincios, dar mai ales legal, pentru încasarea debitelor ce li se dau în executare.

Știri de tot felul

— La Curtea cu juri din Berlin s'a întâmplat, zilele trecute următorul fapt de ciudat.

Venind spre judecată procesul tânărului Paul Sehman, în etate de 34 ani, care și-a ucis logodnica; a cerut ca să fie condamnat la moarte, pentru că nu mai poate trăi din cauza remușcărilor.

Acuzatul a ținut să lămurească juraților că în cazul achitării, sau al unei alte pedepse, se va omori.

— Se fac mari încercări spre a se stinge focul dela Copșa-Mică. Dar cine știe dacă vor reuși.

— Cel mai mare spital din lumea este la New-York. Incap 3000 bolnavi.

— În satul Proscurenii din județul Bălți (Basarabia) s'a descoperit un pivnița unui om o mare fabrică de bani.

Tot în pivnița s'a găsit un stoc de peste două milioane lei bani falsificați, ce cu greu se pot deosebi de cei buni, așa de bine sunt executați.

— Ministerul instrucțiunii a hotărât să nu mai facă înaintări de învățători la gr. II. și gr. I. sub regimul actualei legi a învățământului primar.

— În Rusia bolșevică, acum câteva zile în urmă, au fost omorâți prin spânzurațoare 127 plugari; fiind învinuți că nu vor să mai lucreze pământul. Pentru că stăpânirea în fiecare an le iau bucatele cu deasfă.

— Tehnica tutunului duce o nouă inovație. Prin adugarea unei substanțe chimice, care nu schimbă de fel gustul tutunului, țigările se sting singure.

— Ministerul de agricultură a obținut un credit de 10 milioane lei pentru aprovizionarea cu porumb a populației din Țara Moșilor și Maramureș.

In articolul „Pentru noi și pentru alții“ — aliniatul ultim, din pag. II-a, s'au strecurat câteva greșeli de ortografie și stil. — S'a tipărit fără să se facă corectura. Cerem scuză cititorilor noștri.

Feriti-vă de agenți excroci!

AVIZ!

FIRMA S. SPINHER

prăvălie de textile și galanterie
B R A D, în casa Dnei Vădv. Man

Vă ofere renumitele producțiuni de ștofă a fabricii de postav W. Scherg & Cie, cu cele mai modeste prețuri. Stă la dispoziția Onor-Public o colecție foarte bogată de mostre de ștofă, pentru sezonul de toamnă și de iarnă, și anume: pentru paltoane de damă și de domni, pardisiuri, pentru costume de salon, pantaloni ștrafați și pentru diferite costumuri colorate, exclusiv din lână curată de la calitatea cea mai solidă până la calitatea cea mai fină.

Comenzile făcute prin firma mea nu Vă aduce nici un risc!

Ondulații și manicule
eftine și bine executate
se fac la

INSTITUTUL COSMETIC

— Brad. —

D-na ANA BERKOVITS

Vis-avis de protopopiat.

— S'a iuterzis cu desăvârșire vânătoria potârnicilor de stâncă pe termen de doi ani și pentru toată țara.

— La 15 Oct. c. s'au împlinit 6 luni — de când s'a acordat maratoriu diferitelor categorii de datornici; deci cu această dată încetează suspendarea executărilor.

Guvernul a hotărât să nu mai acorde nici o prelungire, așa că nu vor fi scutiți de executarea decât debitorii rurali și urbani care se bucură de avantajele legii conversiune.

— Amintim cu părere de rău înțetarea din viață a primului minier Benea Teodor. Bărbat cinstit și la locul lui, a fost ales, în mai multe rânduri primarul comunei Țărăl.

Să-i fie țărâna ușoară!

— Tot zilele trecute și-a dat obștescul sfârșit Belle Bela, din Criștior.

Om bun la inimă, el n'a întâlnit în cale-i decât prieteni.

A condus timp de mai mulți ani, — cu pricepere, notariatul din Luncoiu și Criștior.

Deși minoritar, totuși după „Unire“, a știut să servească cu credință și devotament interesele noului stat.

Să-i fie și lui țărâna ușoară!

— **Duminecă** 15 Oct. c., în bis. gr. cat. din comuna Totești jud. Hunedoara, și-a celebrat cununia religioasă vrednicul funcționar Azarie Sicoe, conduc. tehnic la Soc. „Mica“ Brad și cu dra. Viorica Pasculescu.

Nași au fost: d. I. Pop, notar cu d-na. Felicitările noastre!

— **Tot Duminecă** și-a serbat cununia religioasă și d. Gh. Petrică, maestru minier, cu dra Octavia Clej. Felicitări!

— **Germania** s'a retras din Societatea Națiunilor.

— **D. Titulescu**, ministrul nostru de externe, se află la Ankara (Turcia) D-sa se va întâlni în capitala republicii turcești și cu primul ministru ungar d. Goemboes și cu d. Kanya, ministru de externe al Ungariei.

Apoi, d. Titulescu își va continua călătoria spre Atena. Cu ocazia aceasta se spune că se va încheia și un pact de amicitie greco-român.

— **La 24 Oct. c.** la vânătoria organizată în regiunea Dunării, se va întâlni M. S. Regele Carol al României cu regele Boris al Bulgariei.

La această întrevvedere vor asista și d-nii Titulescu și Mușanoff.

— **Bănățenii** cer și ei o mitropolie pentru Banat, la Timișoara.

— **M. S. Regele**, însoțit de principele de Hohenzolern și de d. comandor Fundăeanu, au vizitat zilele trecute bat. 3 V. M. din Brașov.

— **Luni** s'a deschis în biserica Catedrală din Sibiu, Congresul național bisericesc. Cuvântul de deschidere a fost rostit de mitropolitul Ardealului.

— **Miercuri** 18 Oct. c. se va juca în sala »Casinei Române«, sub conducerea apreciatului artist, d. Tâlván, dela »Teatrul Național« din Cluj, piesa »Jocul Pasiunei«. D-na Mia Bădescu, cunoscuta soprană lirică va concerta între acte.

Iar Joi seara va juca piesa »Paznicul de noapte«.

— **De vânzare „Ghețar“ și curte mare pentru loc de casă, în centru.**

Adresa: Susana Maniu.

Cinema „ORIENT“ Brad.

Duminecă în 22 Oct. Cruciaștorul Emden!

filmul Emden s'a înscenat cu o artă nemaipomenită, — în 10 acte, cu: Fritz Greiner, Werner Fütterer și Luis Ralpf.

Poșta redacției.

D. A. Ilieșiu, student. Da, puteți ridica ab. din Băutari. Îmi faceți un mare serviciu.

Cele cinci centre vor pe țară; nu pe județ. Și Bradul va fi unul dintre aceste centre. Când vom avea informații mai precise vă vom comunica.

D. Constantinescu — Musariu.

În numărul viitor vom scrie ceva și despre durerea dtale.

REDACTOR RESPONSABIL:

G. E. CAMBER